

Til:

Adm. dir. Per Kristian Knutsen

Fra:

Direktør Sammen Trening

Bård Johansen

Bergen 8. juni 2021

Notat: Fra klima til bærekraft

Innledning:

Å være miljøvennlig betyr at en handler på en måte som i minst mulig grad belaster miljøet. Det meste som faller inn under miljøvennlig vil også være bærekraftig – men begrepet bærekraftig omhandler mer. For å skape en bærekraftig utvikling må vi alle jobbe innen tre områder; klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Dette er ofte kalt de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling, og det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig. Sammen har jobbet målrettet med klima og miljø siden 2013 og har utviklet en rekke systemer for å redusere «klimafotavtrykket» herunder medlemskap i Stiftelsen Miljøfyrtårn og Klimapartner Vestland. Vi har i tillegg signert avtaler med plastsmart og grønt punkt Norge.

Stiftelsen Miljøfyrtårn:

Vårt medlemskap innebærer det som kalles «hovedkontormodellen» som betyr at hovedkontoret har gjennomført en miljøgjennomgang av bedriften og deretter utarbeidet sentrale retningslinjer (se senere). Deretter har alle underliggende enheter (barnehager, idrettsanlegg med flere) gjennomført sine miljøgjennomganger og rapporterer årlig på det som kalles klima- og miljørapport. Hovedkontoret har en årlig gjennomgang med sertifisør og alle underavdelinger gjennomgår resertifisering hvert tredje år. Vi har nå gjennomført to resertifiseringer.

Miljøfyrtårn er en anerkjent ordning og er den første nasjonale sertifiseringsordningen som er godkjent av EU kommisjonen. Anerkjennelsen er et bevis på at ordningen har en kvalitet og standard på lik linje med internasjonale merkeordninger som ISO 14001 og EMAS.

Hovedområdene er innkjøp, transport, energi og avfall. Disse innsatsområdene kan igjen koples opp mot Miljøfyrtårns tilnærming på noen områder tilknyttet FNs bærekraftsmål basert på bransjekrav innen ulike virksomheter.

Innkjøp:

Vi er medlem av grønt punkt Norge og er kontroll medlem her. Vi kan derfor overvåke våre leverandørers miljøstatus gjennom for eksempel undersøkelser. Vi har fokusert på årlige innkjøp på mer enn 5000 kroner pr. leverandør. Neste undersøkelse vil være våren 2022. Vi samarbeider med SiNett som er en nasjonal innkjøpsordning for studentkafene og det bekreftes at samtlige leverandører har en eller annen miljøstandard, samt at mange av produktene er tredje parts miljømerket. Innen idrett har vår største leverandør (Fitnes Brands) etter oppfordring gjennomført miljøfyrtårnsertifisering. I 2017. Det samme gjelder for levering av utstyr og leker til barnehagene.

Avfall:

Mye av avfallsrapporteringen gjennomføres av lærestedene som også er Miljøfyrtårn. På Fantoft og Frydenbø har det kommet på plass nye avfallsløsninger som reduserer transport av avfall med 90 prosent gjennom nye avfallsstasjoner og økte fraksjoneringer på bostedene.

Transport:

Alle arbeidsbiler i Sammen vil fra 2022 være elektriske og sammen med bioenergi på tre av hybelhusene redusere Scope 1 (*) til null.

(*) Scope 1 dekker direkte utslipp fra eide eller kontrollerte kilder.

Energi:

Det er satt av midler fra bolig til en ny stilling som energirådgiver som vil dekke alle tjenesteområder. Det jobbes med jordvarmeanlegg (geotermisk). Sammen kan vurdere å kjøpe strøm med opprinnelsesgaranti til en pris av ca. 1 øre pr. kwt. Dette vil redusere Scope 2 (**) til null. Ordningen er omdiskutert og noe som kan diskuteres i styremøtet.

(**) Scope 2 dekker indirekte utslipp fra generering av innkjøpt strøm, damp, oppvarming og kjøling som rapporteres inn.

Til orientering er GHG Protocol en standard som klassifiserer et selskaps GHG-utslipp i tre 'scopes'. Scope 3 inkluderer alle andre indirekte utslipp som oppstår i selskapets verdikjede.

Hovedkontormodellen:

Å være Miljøfyrtårn innebærer systematisk arbeid med miljøtiltak i hverdagen. Ved å være et Miljøfyrtårn ønsker Sammen å medvirke til – og være pådriver for – bærekraftig utvikling. Vi skal redusere den totale miljøbelastningen gjennom konkrete tiltak innenfor innkjøp, energiforbruk, avfallsmengder og transport.

I den sammenheng har administrasjonen laget en energi-instruks, kildesorteringsinstruks, retningslinjer for reiser, innkjøpsveileder, ENØK-sjekkliste, HMS-integrering, miljøstrategi, strategi for samfunnsansvar og kommunikasjonsplan. Alt dette har blitt samlet til hjelp og praktisk bruk for de ulike avdelingene i Sammen og lagt ut på Intranett (se figur 1).

Hjem / Ytre miljø (Miljøfyrtårn)

Ytre miljø (Miljøfyrtårn)

Studentsamskipnaden i Bergen ble i 2014 sertifisert som Miljøfyrtårn.

Å være Miljøfyrtårn innebærer systematisk arbeid med miljøtiltak i hverdagen (se www.miljofyrtarn.no for mer informasjon). Ved å være Miljøfyrtårn ønsker SAMMEN å medvirke til - og være pådriver for - bærekraftig utvikling. Dette ved å ha en bevisst og langsiktig miljøstrategi. Vi skal redusere den totale miljøbelastningen gjennom konkrete tiltak innenfor innkjøp, energiforbruk, avfallsmengder og transport.

Web Link

[Miljøfyrtårn](#)[Arshjul](#)

Energiinstruks

[Last ned](#)

ENØK sjekklister

[Last ned](#)

Kildesorteringsinstruks

[Last ned](#)

Miljørapportering hovedkontoret

[Last ned](#)

Retningslinjer for reiser

[Last ned](#)

Innkjøpsveileder

[Last ned](#)

Kommunikasjonsplan Miljøfyrtårn

[Last ned](#)

Miljøstrategi

[Last ned](#)

Strategi for samfunnsansvar

[Last ned](#)

Integrering i HMS

[Last ned](#)

Figur 1: Dokumenter til hjelp fra hovedkontor (illustrasjon av innhold, lenker ligger alle i loddrett meny)

Liste over vedlegg/rapporter:

Side 4-7: Grafisk fremstilling av arbeidet med Klimapartner Vestland

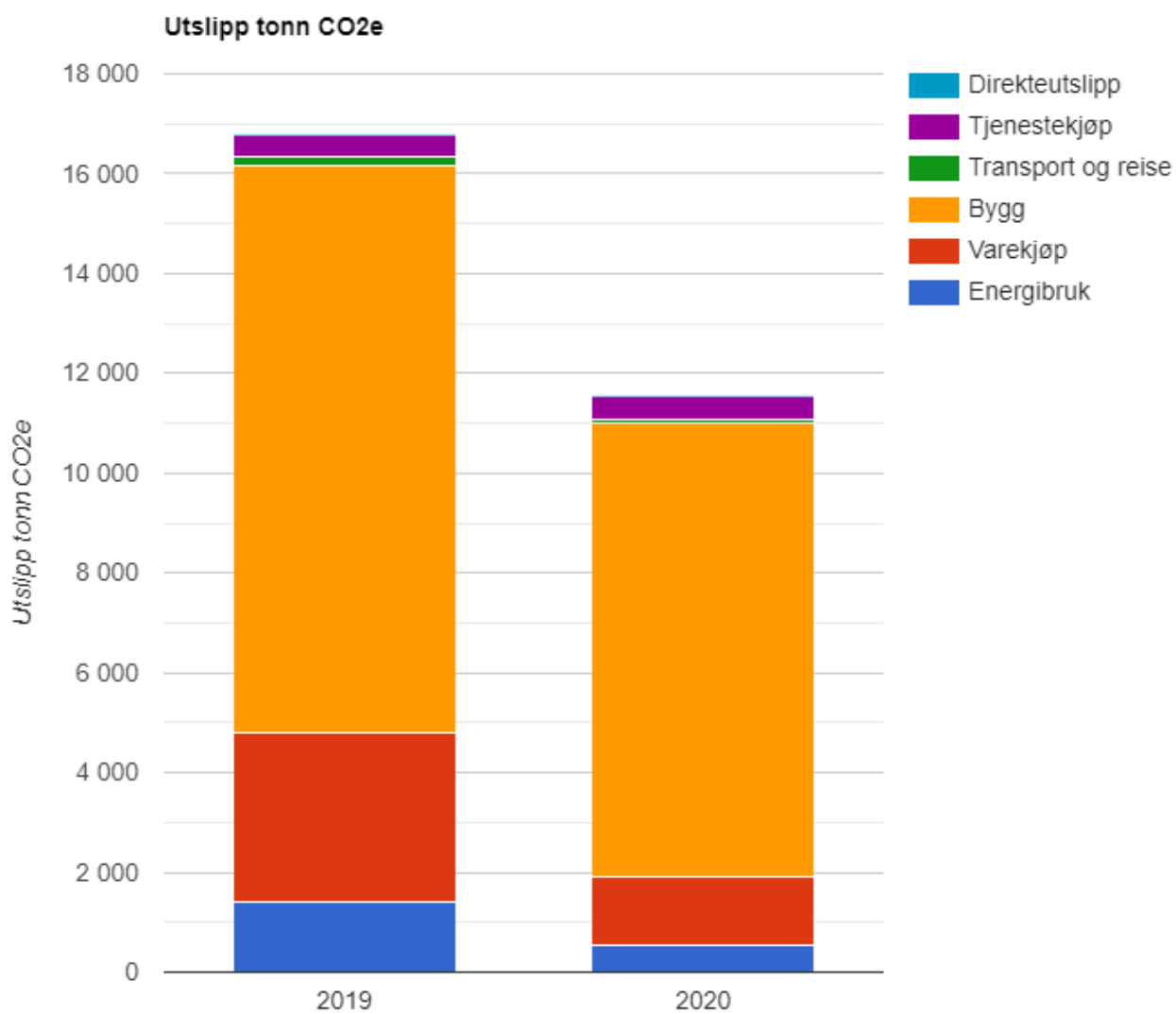
Side 8-11: Skriftlig del av arbeidet med Klimapartner Vestland

Side 12-14: Om kobling mellom Miljøfyrtårn og FNs bærekraftsmål

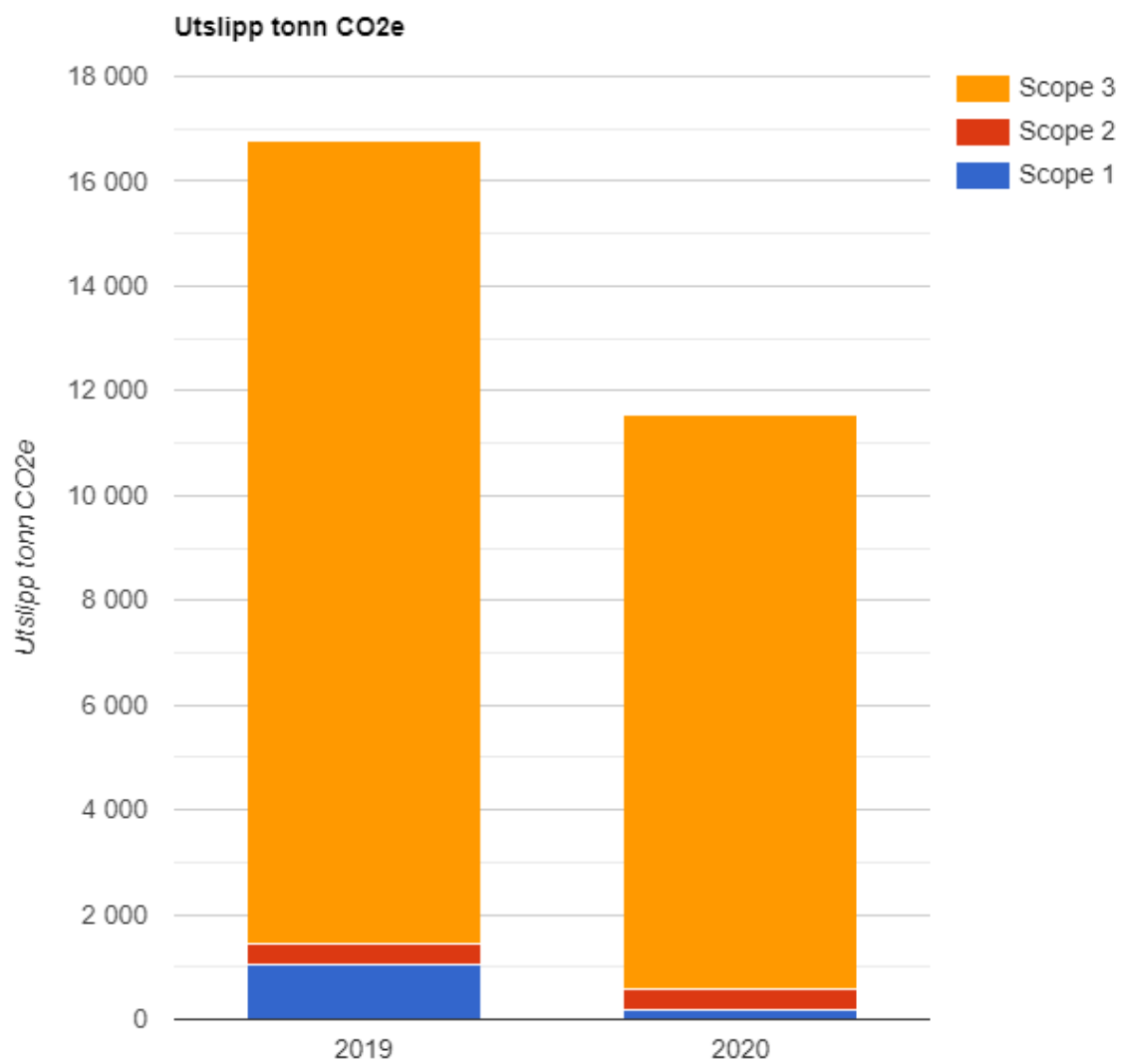
Side 15-29: Eksempel på Miljøfyrtårn: Nerigard Barnehage

Side 30: Gjennomsnittlige energiforbruk per kvm per virksomhet for Sammen

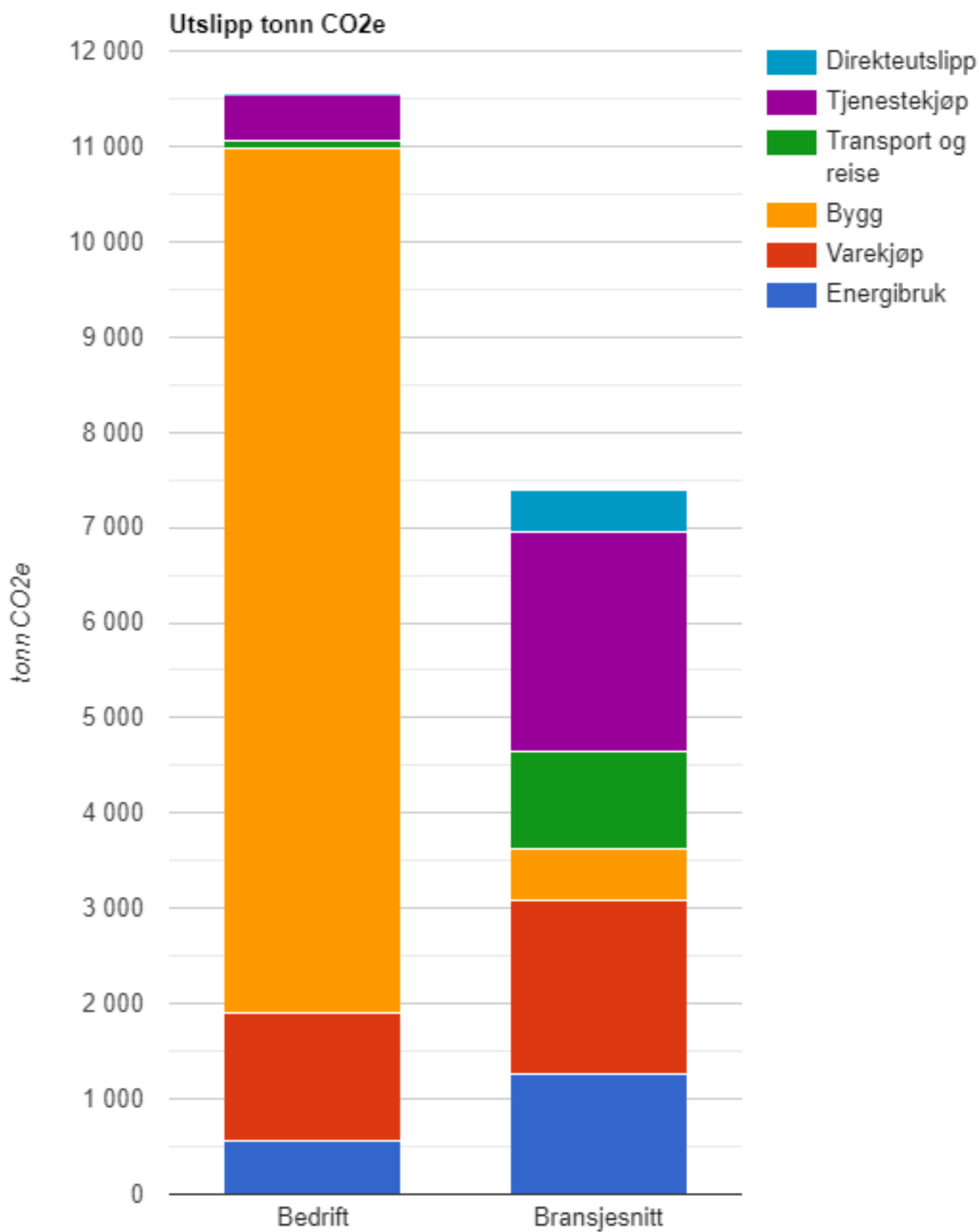
Klimaparter Vestland:

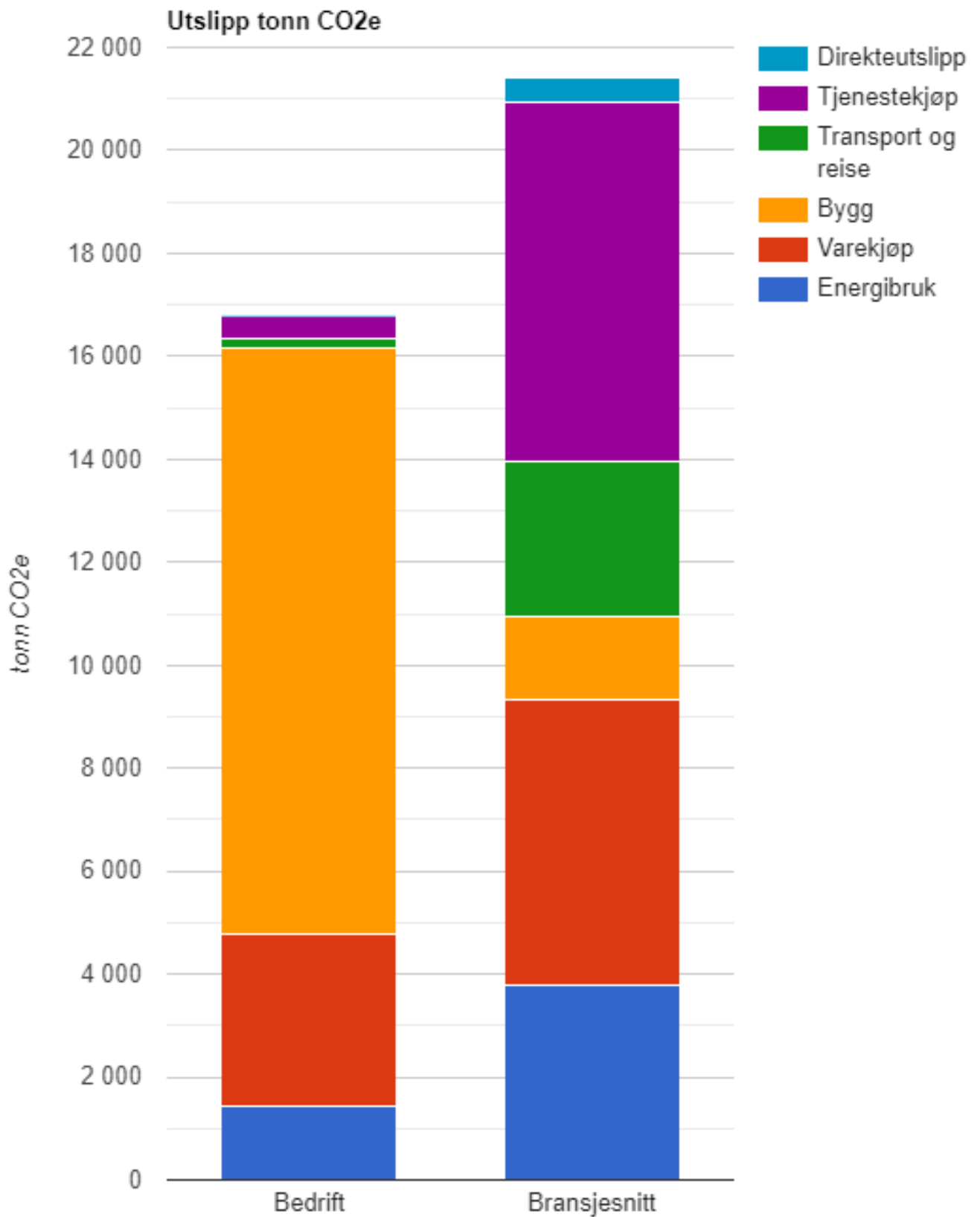
Figur 2: Utslipp CO2e oppdelt på hovedkategori for 2019-2020

Figur 3: Utslipp CO2e oppdelt på Scope 1-3 for 2019-2020

Figur 4: Utslipp CO₂e for Sammen (Bedrift) mot bransjesnittet for 2019

Figur 5: Utslipp CO₂e for Sammen (Bedrift) mot bransjesnittet for 2020

Skriftlig del, Klimapartner Vestland 2020:

Beskriv kort virksomheten:

Sammen har hovedkontor i Bergen, med regionale administrative kontorer i Sogndal og Haugesund. Vår virksomhetsoppgave er å sikre et godt velferdstilbud for studentene i Bergen, Sogndal, Førde, Haugesund og Stord. Sammen tilbyr studentvelferd gjennom et bredt spekter av tjenester og produkter med studentvennlige priser og god tilgjengelighet.

Fra rydding av stranden ved Store Lungegårdsvannet 2021

Beskriv virksomhetens klimavisjon:

Sammen skal medvirke til, og være pådriver for, bærekraftig utvikling ved å ha en bevisst og langsiktig miljøstrategi. Med fossilfri virksomhet menes at all oppvarming og all transport skal være fossilfri.

Hvilke grønne spydspissprosjekter har virksomheten etablert?

Bergens første fossilfrie byggeplass på Fantoft.

Ny avfallsløsning på Fantoft som vil redusere antall leveranser til mottak fra 225 årlig til 25, herunder samarbeid med Fantoft stasjon (privat boligbyggerlag) som vil knytte seg til denne løsningen.

Har virksomheten en "Beste Praksis" - et produkt eller tjeneste dere er spesielt stolt over?

Nybygg bygges i massivtre.

Ny avfallsløsning på Fantoft og på Frydenbø

Til sammen representerer disse to prosjektene store miljømessige forbedringer og reduserte utslipp.

Hvilke tiltak har virksomheten innført for reduksjon av klimagassutslipp?

Bygging av nye studenthybler i massivtre, overgang til biodrivstoff på tre hybelanlegg og elektrifisering av våre arbeids biler. I tillegg påvirke våre leverandører som kontrollmedlem av Grønt punkt Norge. Bedre innkjøpsrutiner gjennom færre leveranser.

Tilbyr virksomheten tjenester / produkter for lavutslippsamfunnet? I tilfelle beskriv tjenesten / produktene virksomheten tilbyr:

Vi skal tilby produkter i våre serveringssteder som er bærekraftig. Cateringtjenester leveres med komposterbare engangsprodukter eller gjenbruksartikler, i likhet med de fleste av våre cafeer. Det er økende fokus på å tilby vegetarretter. I forbindelse med Covid-19 har vi gjort et unntak ved at så godt som alle serveringssteder bruker engangsartikler.

Hvordan jobber virksomheten med kommunikasjon av klimaarbeid - internt / eksternt?

Vi informerer og kartlegger våre leverandørers miljøstatus.

Gjennom miljøfyrtårn-arbeidet gjennomgås årlige rapporter på alle nivå, herunder styret i Sammen. Vi deltar på samlinger og idéutveksling sammen med Klimapartnere Vestland. Vi har jevnlig miljøkampanjer rettet mot studenter og ansatte. Det gjennomføres en årlig miljøuke i samarbeid med lærestedene.

Hvilke Klimamål har virksomheten?

- Fossilfri 2030
- Fossilfri transport
- Plan for grønne innkjøp
- Plan for reduksjon av energi i bygg
- Plan for reduksjon / håndtering av avfall
- Miljøsertifisert
- Plan reduksjon i reiseaktivitet
- Plan for bruk / innføring av sirkulære verdikjeder
- Ingen Klimamål

Utdyping av klimamål:

Vi kommer allerede i løpet av 2022 til å bli fossilfri gjennom innkjøp av elbiler og biodrivstoff i fyringskjeler.

Det er økende fokus på bærekraftig virksomhet innen alle tjenesteområder.

Er virksomheten miljøsertifisert? I tilfelle hvilken?

Ja. Miljøfyrtårn, hovedkontormodellen 17 sertifikater. To nye under planlegging kafe Kronstad og barnehage på Fantoft.

Er virksomheten fossilfri i rapporteringsåret?

Ja.

Hvor mange fossile og nullutslipps kjøretøy har bedriften?

Fossile kjøretøy		Hybride kjøretøy		Nullutslipps kjøretøy	
Personbiler:	<input type="text"/>	Personbiler:	<input type="text"/>	Personbiler:	<input type="text"/>
Lastebiler:	<input type="text"/>	Lastebiler:	<input type="text"/>	Lastebiler:	<input type="text"/>
Varebiler:	<input type="text" value="6"/>	Varebiler:	<input type="text"/>	Varebiler:	<input type="text" value="21"/>

Kjøper virksomheten klimakvoter?

Nei.

Kjøper virksomheten strøm med opprinnelsesgaranti?

Nei.

Kommentar til klimaregnskap:

2020 var et svært spesielt år på grunn av Covid-19, og vil også inneværende år prege rapporteringen som skal finne sted neste år for 2021. Min vurdering er at bedriften jobber godt og langsiktig med mange spennende prosjekter og nye løsninger.

Miljøfyrtårn og FNs bærekraftsmål:

Kan en Miljøfyrtårn-sertifisering bidra til FNs bærekraftsmål? Svaret er ja, Miljøfyrtårn gir virksomheter gode forutsetninger for å bidra til flere av bærekraftsmålene.

FNs bærekraftsmål, som trådte i kraft 1. januar 2016, fungerer som et veikart for mange bedrifters strategier på miljø- og samfunnsansvar.

Gjennom en Miljøfyrtårn-sertifisering får virksomheter konkrete verktøy for å gjennomføre effektive og lønnsomme miljøforbedringer innen områder som arbeidsmiljø, avfallshåndtering, energibruk, innkjøp og transport, hvor aktuelle temaer som matsvinn og plast er inkludert. Tall fra Miljøfyrtårns kundeundersøkelse 2020 blant private virksomheter viser at det lønner seg å ta bærekraft inn i forretningsstrategi og daglig drift:

- 77 % av Miljøfyrtårn-sertifiserte virksomheter opplever i stor grad miljøforbedringer.
- 64 % av Miljøfyrtårn-sertifiserte virksomheter opplever i stor grad omdømmeforbedring.
- 39 % av Miljøfyrtårn-sertifiserte virksomheter opplever i stor grad reduserte kostnader.

6 – RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

Vann spiller inn på en rekke forhold ved virksomheten – både det som brukes i driften og det som slippes ut. En rekke av våre kriterier omhandler både vannforbruk i virksomhetene, hvordan vannet behandles og hva som slippes ut.

Vi ønsker at virksomheten skal se på vann som en verdifull ressurs som er verdt å ta vare på. Både biologiske, økologiske, økonomiske, sosiale og kulturelle verdier er bundet opp i vann og bør derfor håndteres deretter.

15 – LIV PÅ LAND

Livet på land står særlig sentralt i Miljøfyrtårn-ordningen, og er et område som i stor grad får negative konsekvenser av dårlig miljøoppførsel. En virksomhets drift og aktiviteter innvirker både direkte og indirekte på en rekke områder når det gjelder liv på land. Mange av kriteriene våre tar for seg ulike aspekter ved liv på land og hjelper virksomheten til å vurdere, ta hensyn til og redusere og forebygge negativt avtrykk.

12 – ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

Sammen med bærekraftsmål nr. 15, er også dette målet et av de mer sentrale områdene i Miljøfyrtårn-ordningen. Gjennom sertifiseringen må virksomheter iverksette flere miljøforbedrende tiltak som handler om vann, energi, HMS, utslipp, forbruk og klimagasser – og som i stor grad bidrar til å fremme ansvarlig forbruk og produksjon, enten det er av varer eller tjenester.

Et stadig økende fokus på sirkulær økonomi gjør dette bærekraftsmålet stadig viktigere. Miljøfyrtårn jobber med å videreutvikle ordningen i henhold til denne retningen.

14 – LIV UNDER VANN

Livet under vann har fått et ytterligere fokus den siste tiden gjennom arbeidet med å bekjempe at plast kommer på avveie. Mikroplast som oppstår og spres utgjør en stor fare for blant annet livet under vann. Dette tar Miljøfyrtårn på alvor gjennom spesifikke kriterier.

I tillegg er det en rekke andre forhold som spiller inn på livet under vann. Utslipp av kjemikalier, klimagasser og støy er blant flere områder som Miljøfyrtårn ønsker å hjelpe virksomheter med.

11 – BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

Bærekraftige byer og samfunn påvirkes av mange faktorer, som blant annet virksomhetens input, aktiviteter, medarbeidere, produkter og tjenester. Virksomheters aktiviteter berøres i stor grad gjennom mange av våre kriterier og hjelpemidler, i tillegg til utslipp, avfall, bruk og gjenbruk.

3 – GOD HELSE

HMS på arbeidsplassen er et bærende element i en Miljøfyrtårn-sertifisering. Gjennom minimering og eliminering av negative konsekvenser, skal virksomheter sikre sine medarbeidere god helse, i tillegg til å ivareta helsen til de som berøres av virksomhetens aktiviteter/produkter.

7 – REN ENERGI FOR ALLE

Miljøtiltak som går på energiforbruk og energikilder er viktige for alle virksomheter. Strømsparing er utvilsomt lønnsomt både for miljøet og lommeboka. Miljøfyrtårn har en rekke kriterier og hjelpemidler som skal hjelpe virksomheter på dette området, samt fokus på hvilken type energi som brukes og graden av fornybarhet.

13 – STOPPE KLIMAENDRINGENE

I våre digitale verktøy for miljøoppfølging, får virksomheter tilgang på sitt eget klimaregnskap. Dette synliggjør hvor skoen trykker med tanke på karbonavtrykket, og dermed også hvor det er effektivt å sette inn tiltak.

Energi-, vann- og øvrig forbruk av naturressurser spiller inn på klimaendringene, og Miljøfyrtårn har som nevnt en rekke kriterier på disse områdene.

Eksempel frå Miljøfyrtårn-rapportering:

Nerigard barnehage

Årlig klima- og miljørapport for 2020 m/historikk

Beskrivelse av virksomheten:

Bedriften sertifiseres etter hovedkontormodellen. Vi har åtte barnehager i Bergen, en i Haugesund og en i Sogndal.

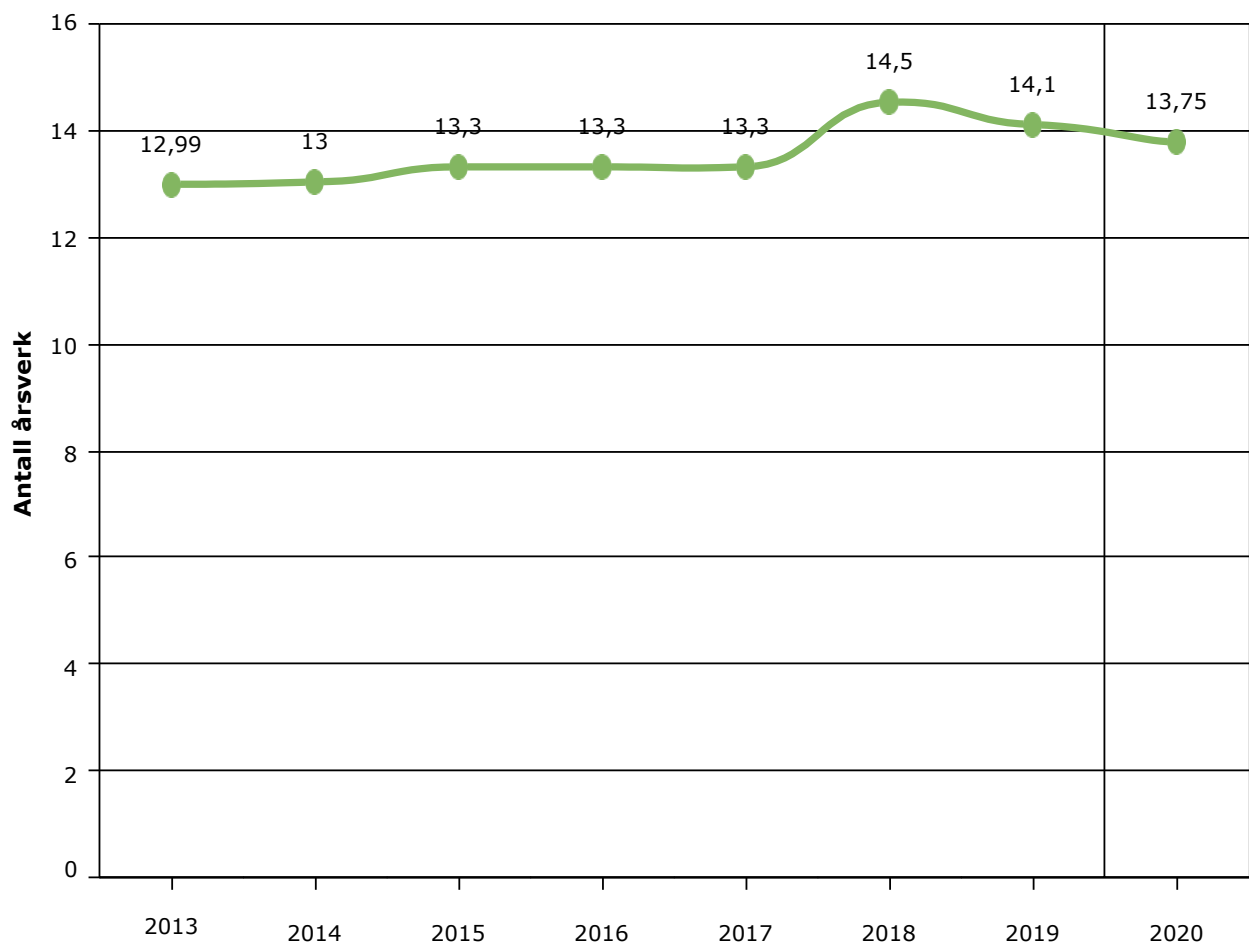
Virksomheten sertifiseres etter følgende kriterier:

Felles kriterier, Barnehage, Leietaker

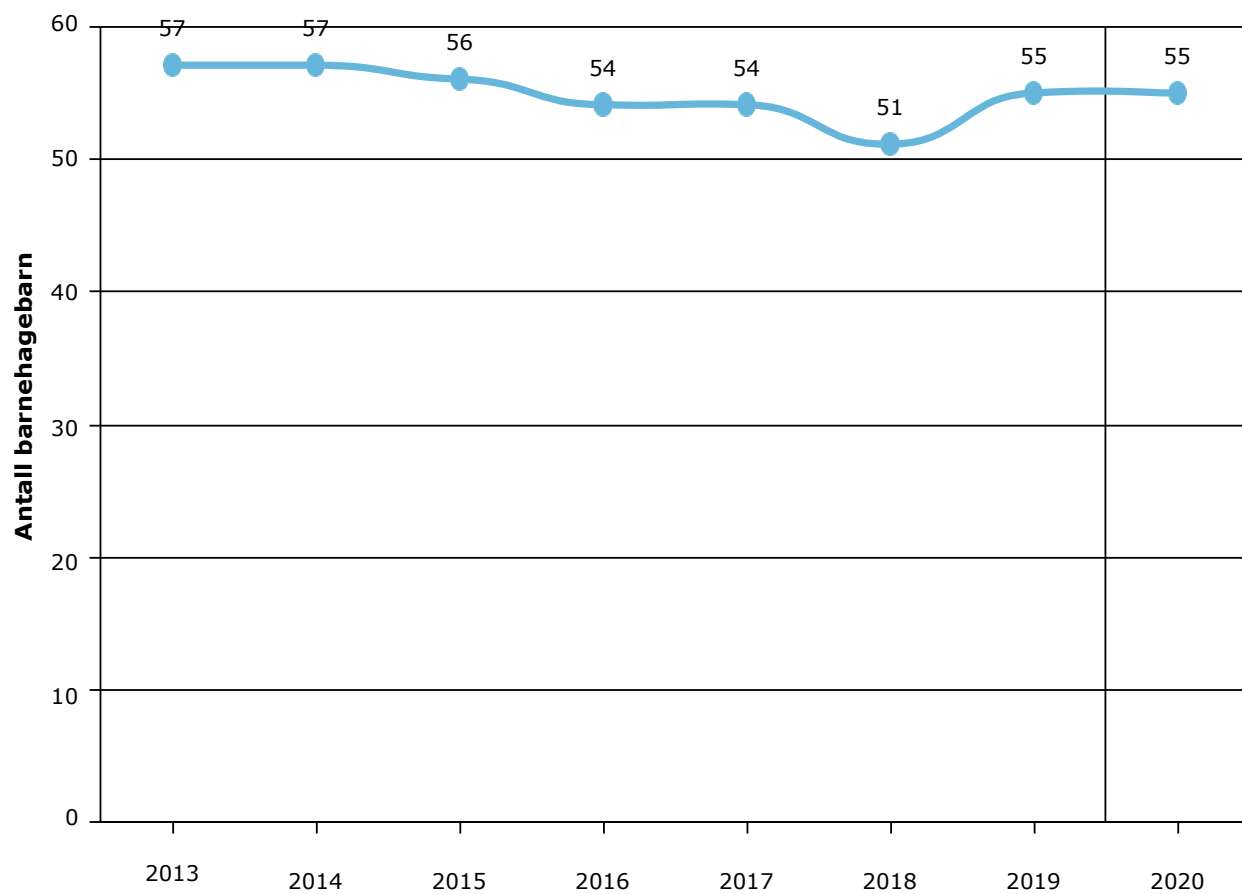
★ Systemindikatorer

Figur 6: Antall årsverk for rapporteringsåret

↓ -2% fra 2019

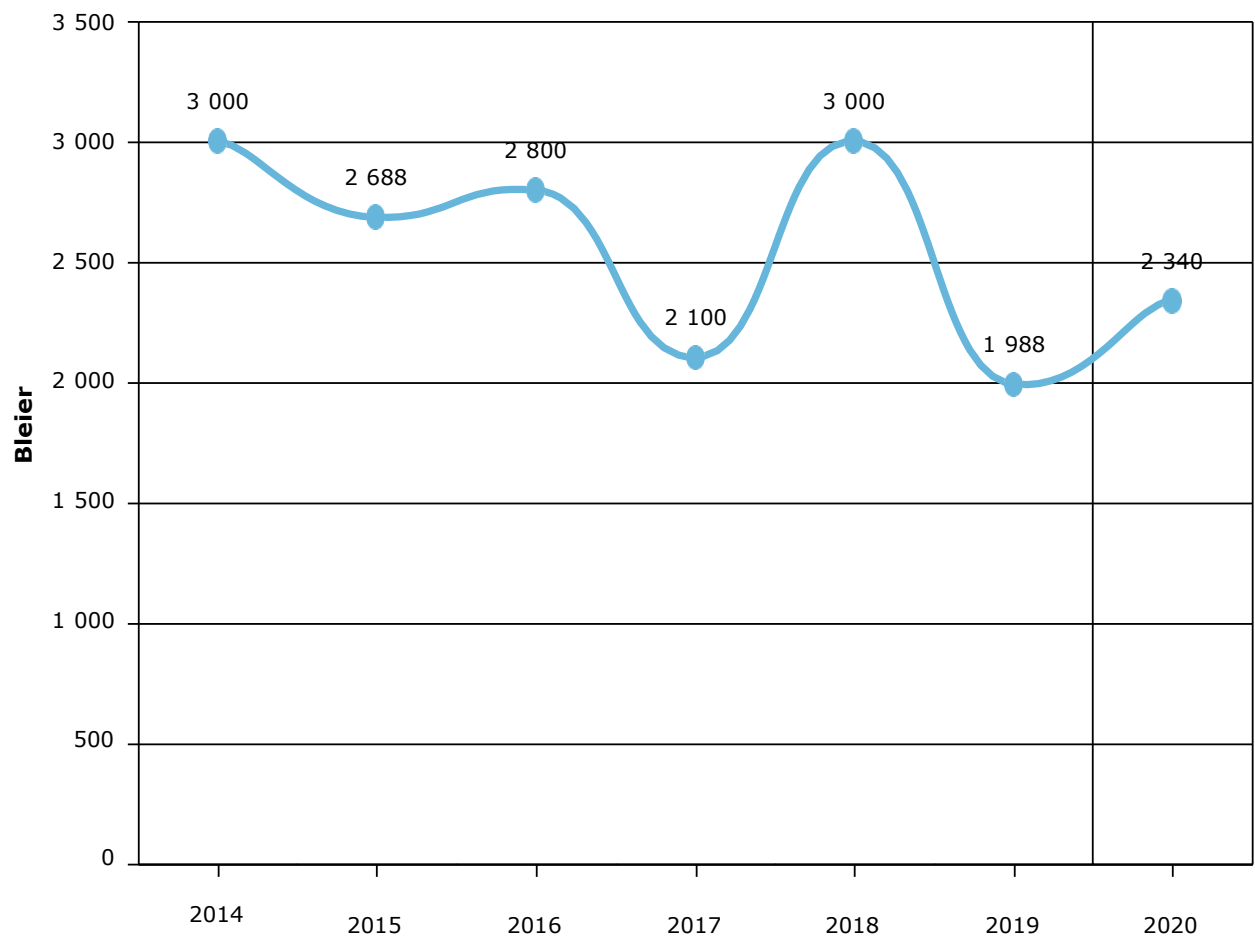

Figur 7: Antall barnehagebarn

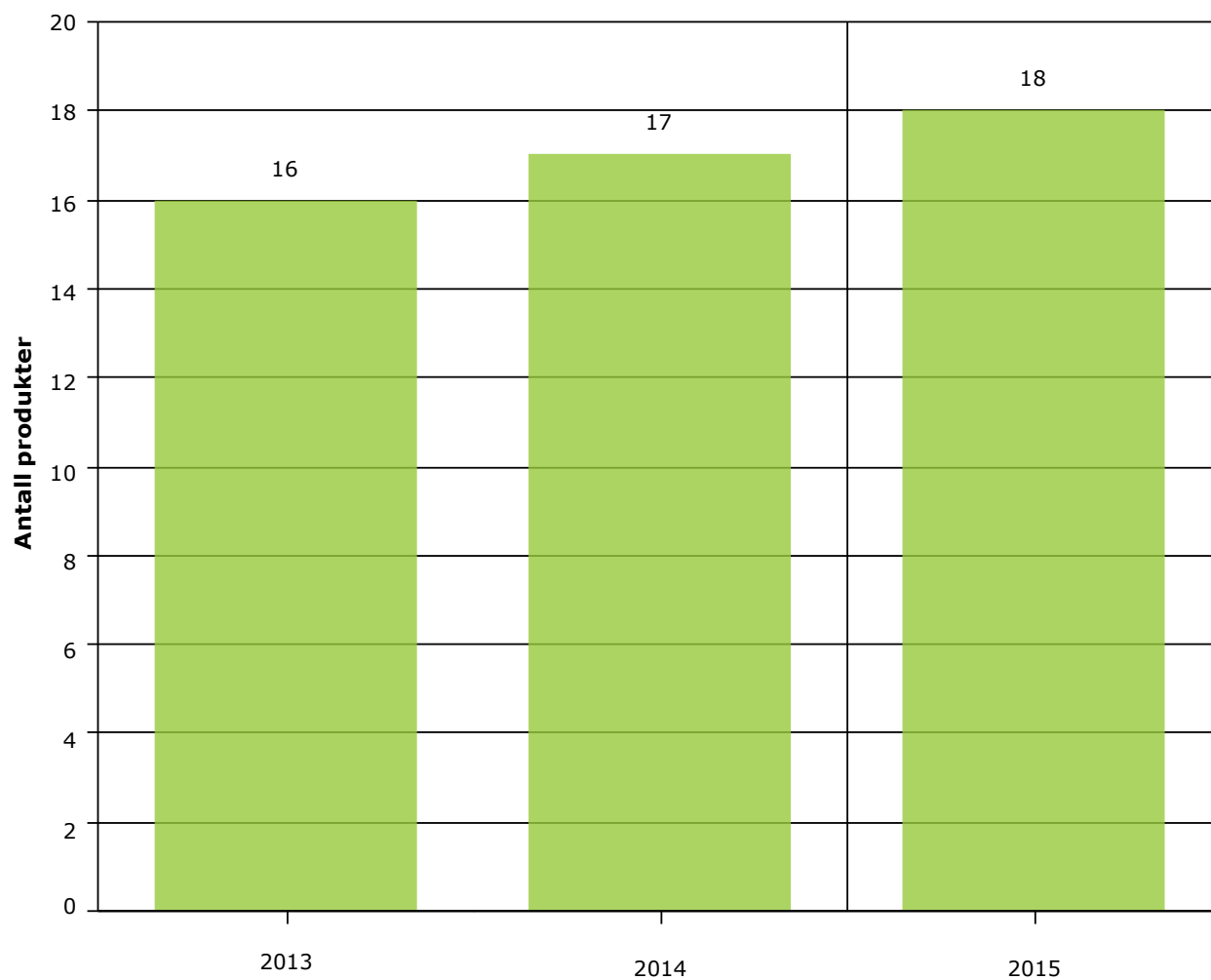

Figur 8: Bleier

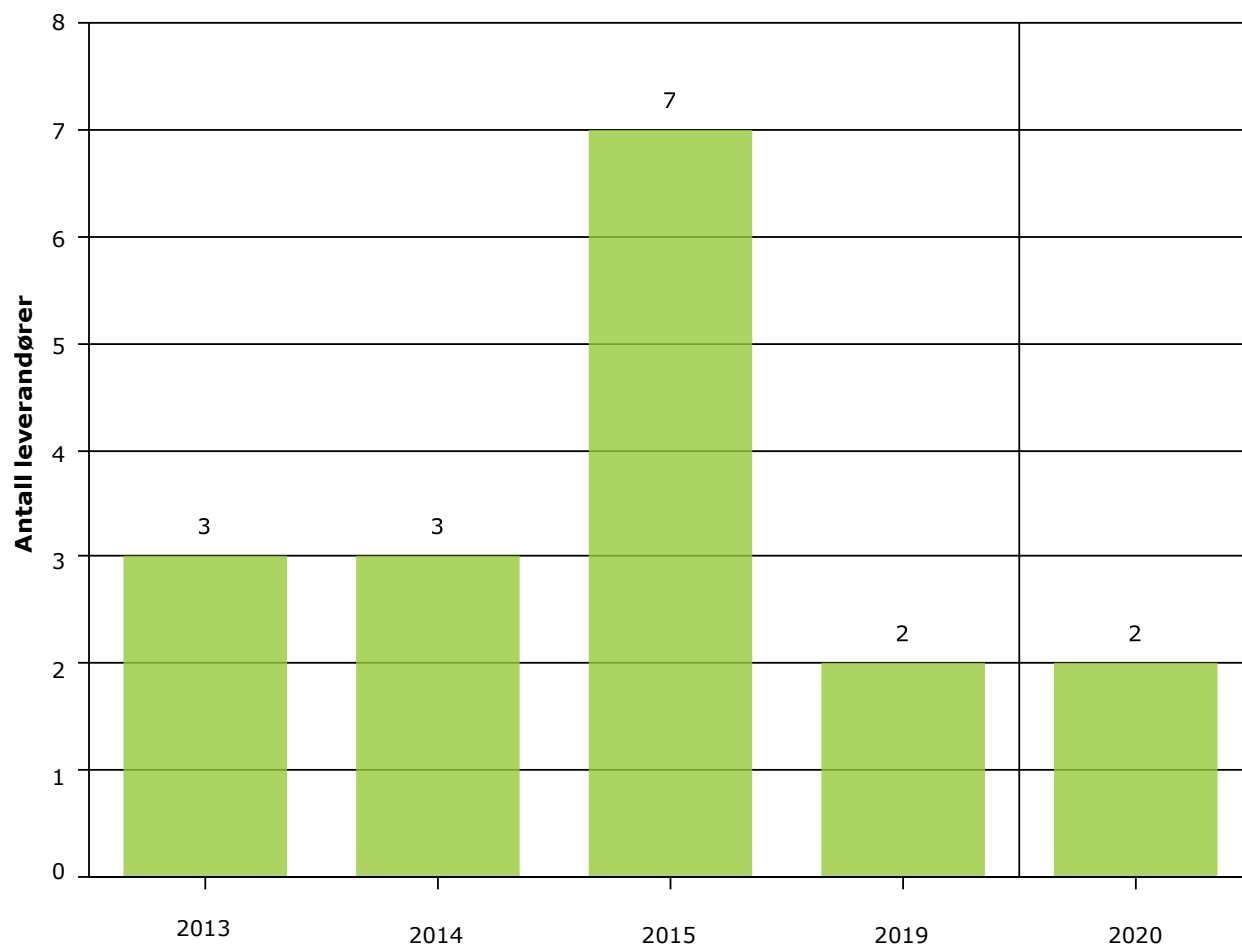
↑ 17% fra 2019

Figur 9: Antall miljømerkede produkter til egen drift

Figur 10: Antall leverandører som har et sertifisert miljøledelsessystem som Miljøfyrtårn, ISO 14001, EMAS eller tilsvarende.

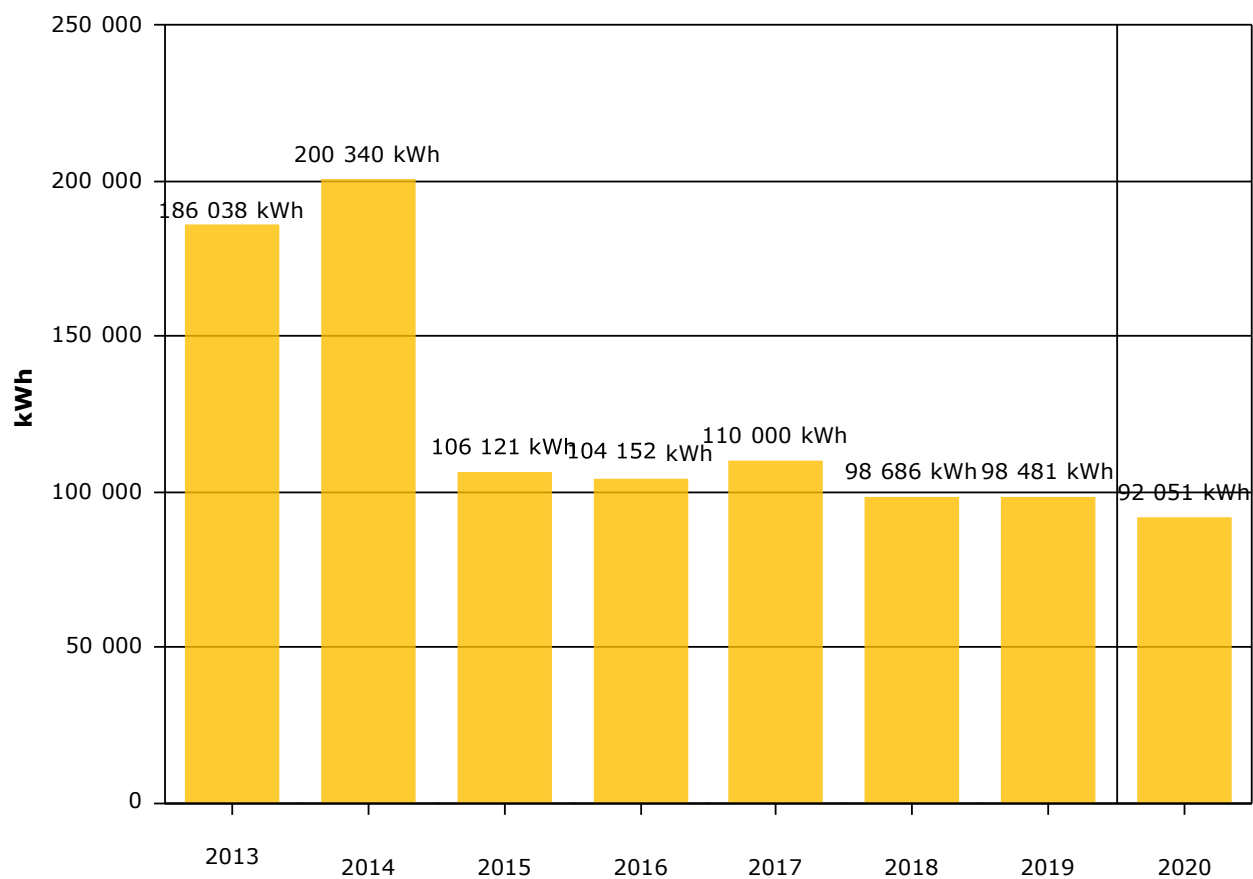

Kommentarer til Innkjøp

Vi sluttet med matservering i mars 2020, og har ikke begynt igjen.

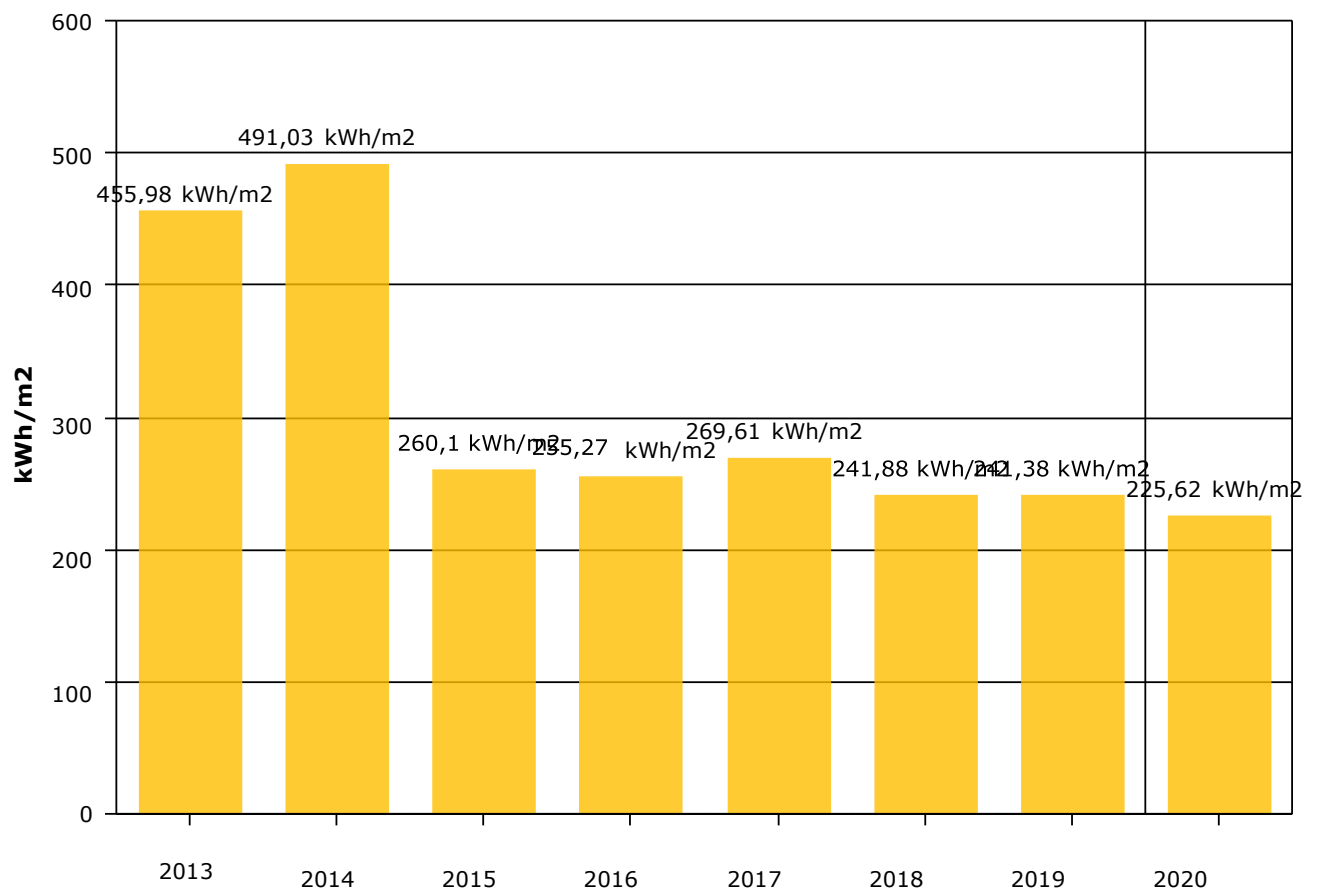
Figur 11:
Energiforbruk

↓ -6% fra 2019

Figur 12: Energiforbruk pr. kvadratmeter

↓ -6% fra 2019

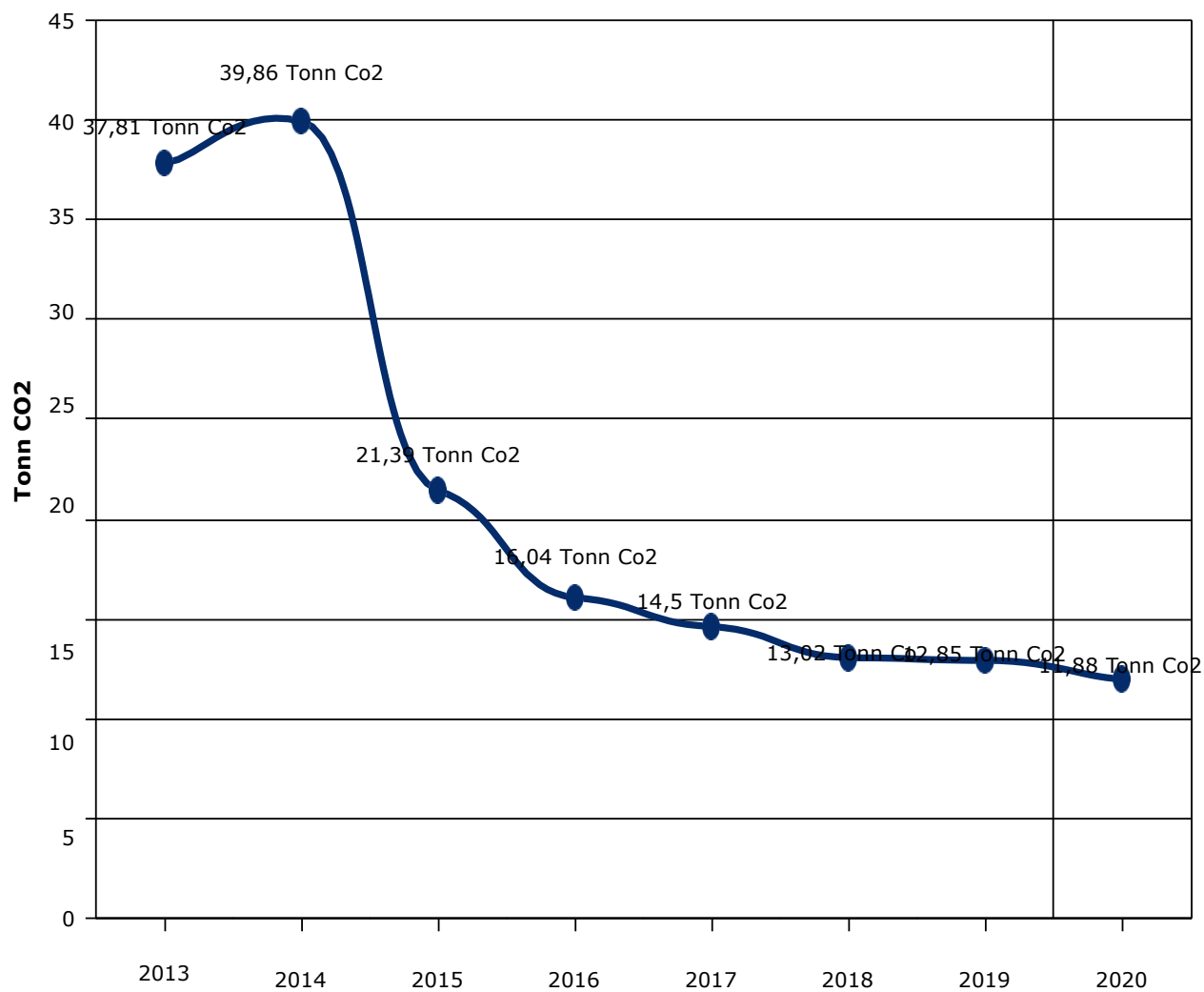

Kommentarer til Energi

Nedgangen er fra vi stengte ned i mars 2020. Resten av året er sammenlignbart med 2019. Så ingen reellnedgang.

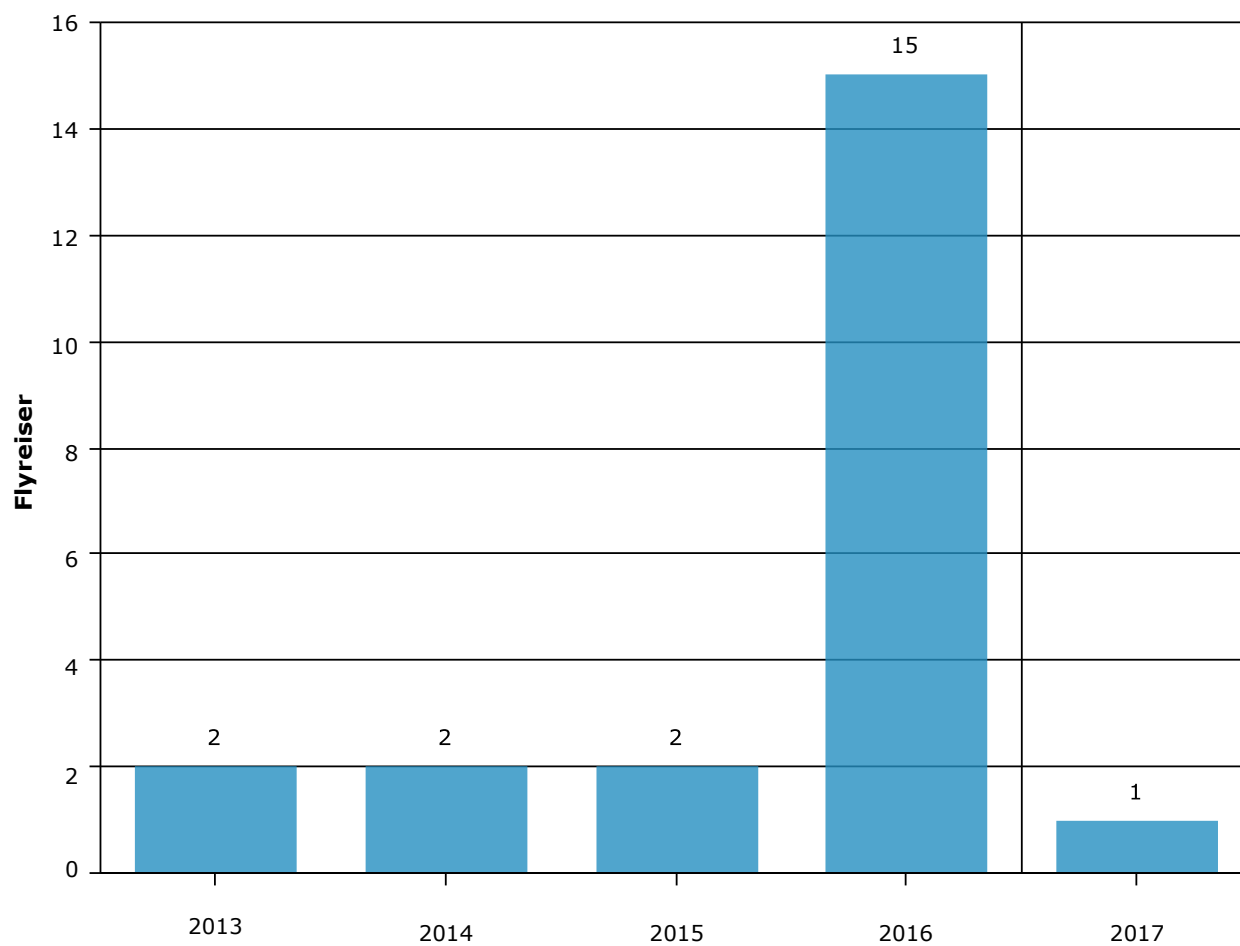
Figur 13: CO2 totalt

↓ -7% fra 2019

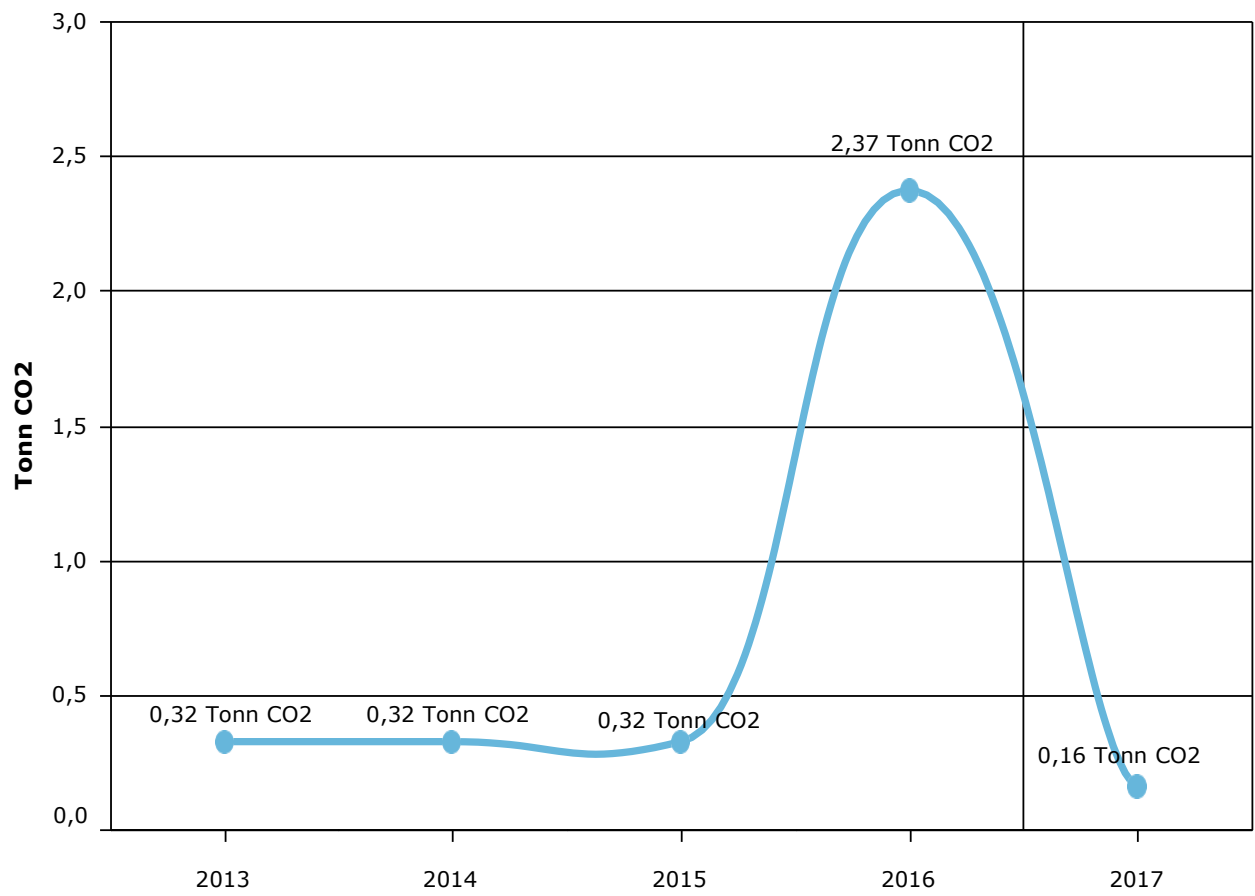

Transport og anleggsmaskiner

Figur 14: Flyreiser

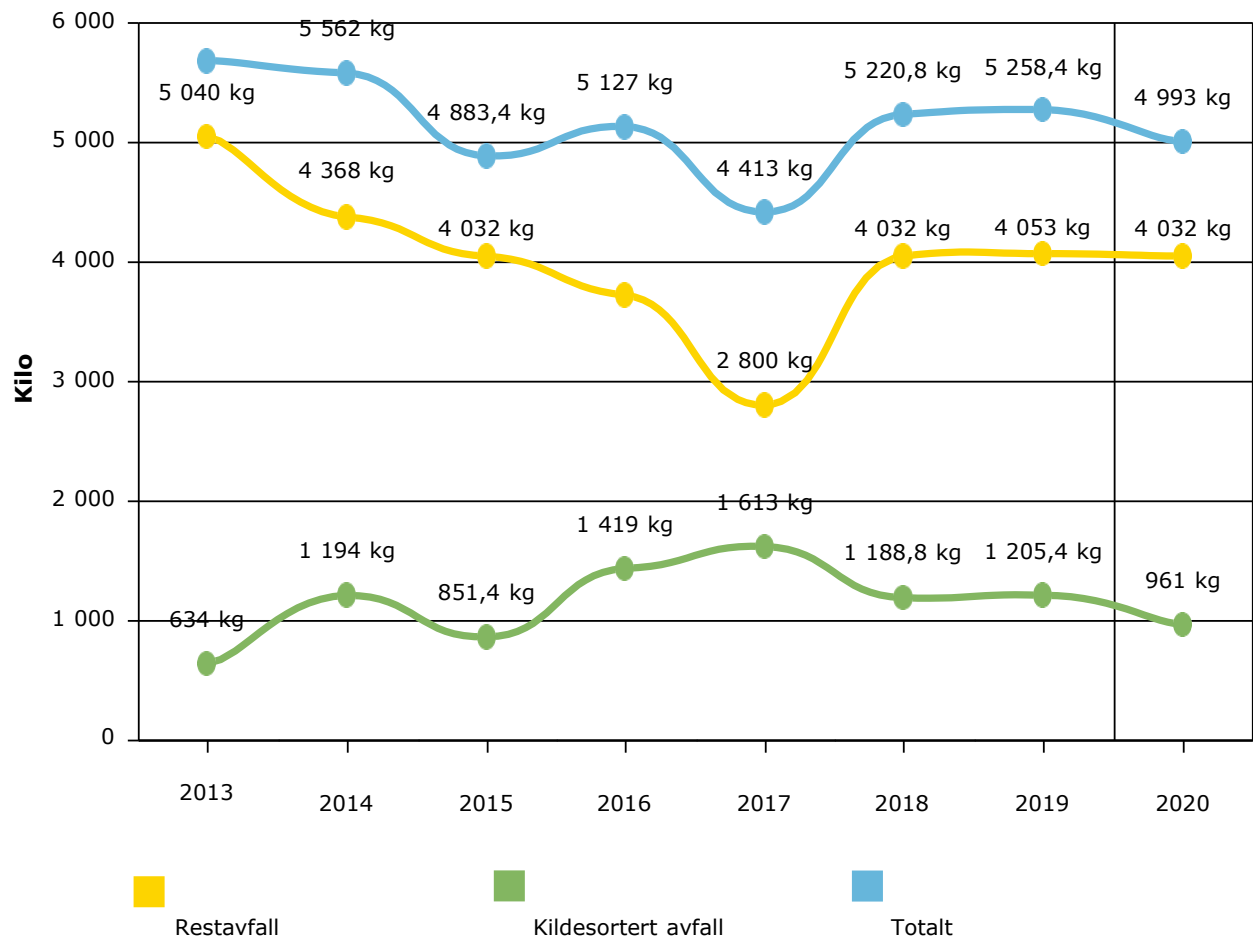

Figur 15: CO2 utslipp fra flyreiser

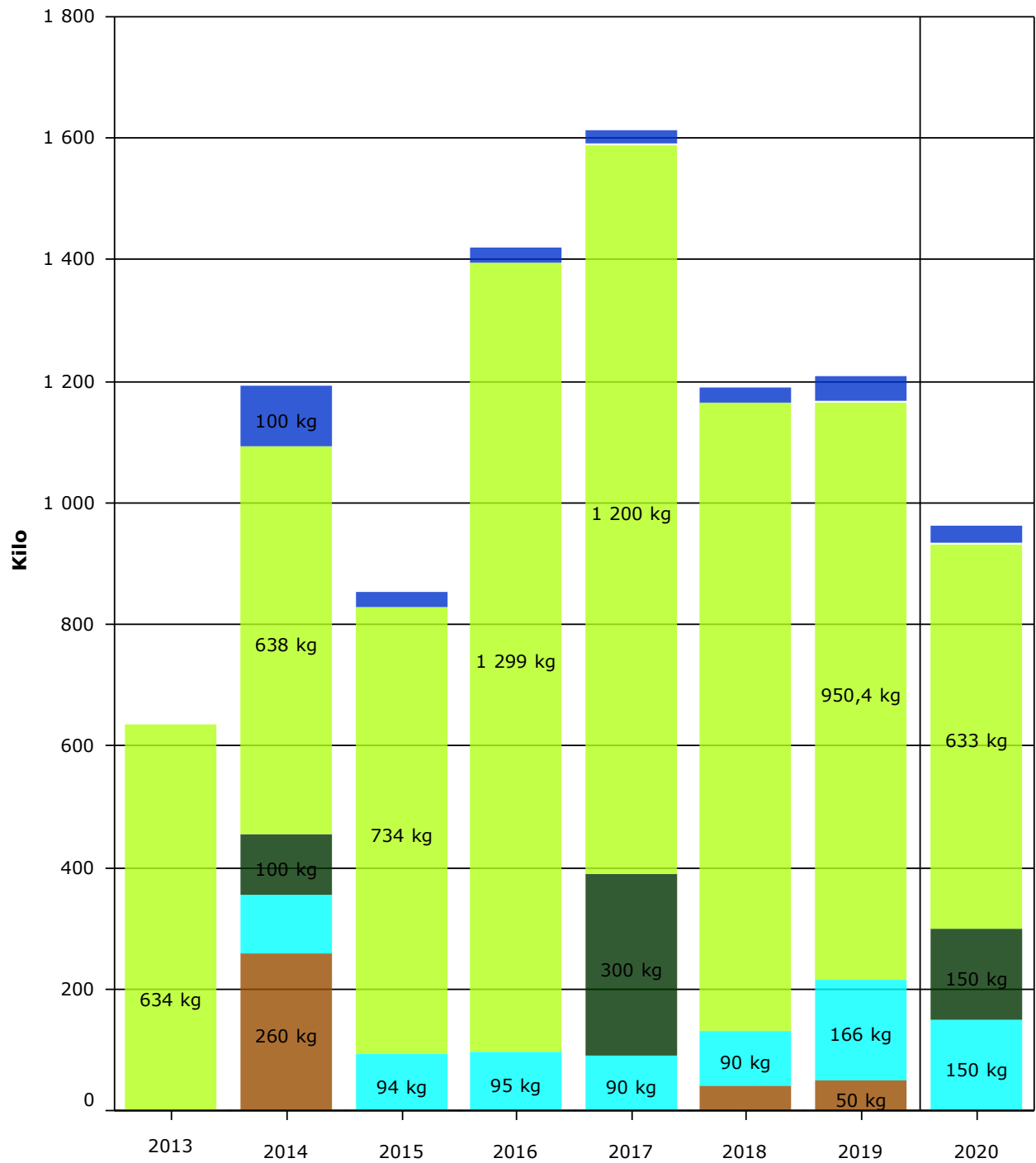

Avfall og ombruk

Figur 16: Avfall

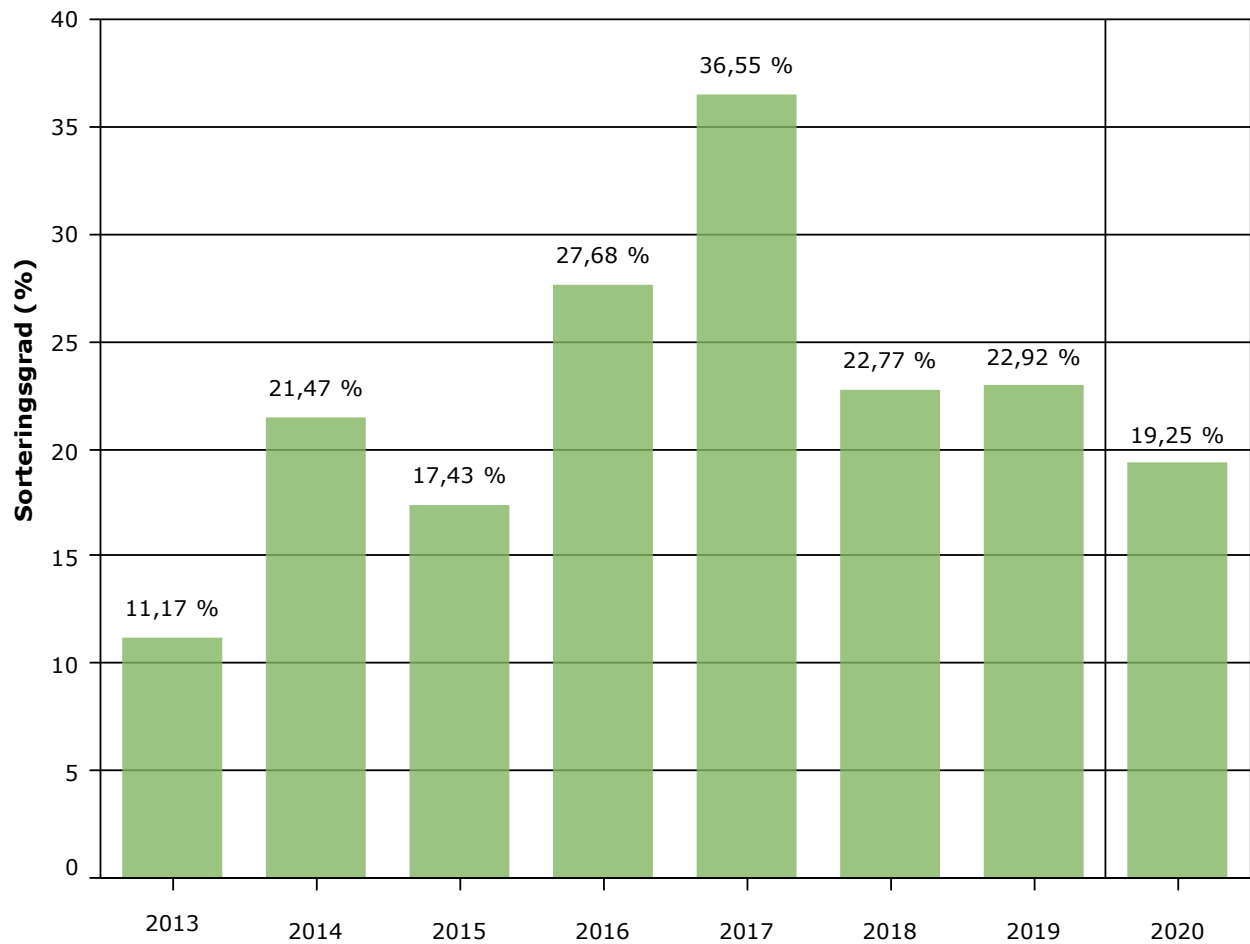
Figur 17: Kildesortert avfall

- Matavfall
- Glass og metall
- Papp og papir (løst i kontainer/stativ)
- Papp og papir (løst i beholder)
- Emballasjeplast og annen mykplast

Figur 18: Sorteringsgrad

↓ -16% fra 2019

Kommentarer til Avfall og ombruk

Vi har ikke hatt nok matavfall til å holde liv i komposteringen. Så det har blitt kastet mer mat en vanlig i restavfallet.

Gjennomførte tiltak

Innkjøp og materialbruk

Vi har gått over til en ny leverandør som gir et bedre bilde av vårt forbruk av forbruksmateriale. Vi har også byttet alle papirdispensere og såpedispensere. Dette fører til mindre emballasjeavfall.

Avfall

På grunn av pandemien har vi måtte gå tilbake til at barna har med seg egen mat til alle måltider. Her ser vi helt klart en økning i mat som blir kastet. Dette er en negativ utvikling, og vi har jobbet med tilbakemeldinger til foreldre for å få en refleksjon rundt hva de sender med barn i matboksen for å unngå matsvinn.

Energi

Vi slo av alt av strøm under nedstengingen i mars.

Vi har justert ned på varmen så ikke rom er unødvendige varme. Varmekablene slår seg av 30 minutter før på ettermiddag og på 30 minutter seinere på morgenen. Dette ble gjort i desember/januar, så vi har ikke sett resultatet av det enda.

Utslipp til luft og vann

Vår nye leverandør av forbruksmateriale som såpe og maling leverer bare miljømerkede produkter.

Annet

Vi har fokus på planting av blomster og mat. Vi hadde mye ekstra fokus på natur og bærekraft våren og høsten. Dette falt naturlig for de ansatte siden vi var mye ute for å klare å opprettholde avstand.

Handlingsplan

Miljøpolicy med konkrete mål for helse, miljø og sikkerhet

Studentsamskipnaden på Vestlandet har følgende overordnede mål for HMS-arbeidet:

- Vi skal ha et fullt forsvarlig arbeidsmiljø - som inspirerer og øker motivasjonen blant arbeidstakerne
- Arbeidsrelaterte skader og ulykker skal ikke forekomme
- Gjennomsnittlig sykefravær for hele samskipnaden skal være under 7 %
- Vi skal vise samfunnsansvar ved å bidra til å begrense miljøforurensingen

Innkjøp og materialbruk: Tiltak

Siden vi ikke serverer mat lenger, så har vi ikke kontroll på hva barna får med seg, og mengden matsvinn som går av egne matbokser. Vi ønsker å komme tilbake til matservering så fort som mulig. Vi har begynt å tilby knekkebrød omnoen av barna blir tomme for mat.

Vi bruker enda mye papir. Både teiknepapir og tørkepapir. Her kommer 4 åringene (Og de ansatte som er med 4-åringene) til å få ansvar for å følge dette opp videre.

Energi: Mål

225 kWh per kvadratmeter

Energi: Tiltak

Vi nådde nesten målet i 2020, men det var utelukkende på grunn av nedstengingen. Derfor står målet.

Vi vil fortsette å følge opp justeringen av varmen for å kutte enda mer. Varme er det vi bruker mest energi på.

Transport: Tiltak

Siden buss har vært frarådet store deler av 2020 har vi ikke fått tatt så mye buss som vi ønsker. Vi ser at mange barn blir kjørt i bil, og skjeldent eller aldri tar buss. Som et holdningstiltak ønsker vi derfor å ta mer buss med barna for å skape gode holdninger til kollektivtransport.

Avfall: Mål, Restavfall

3800 kg

Avfall: Mål, Kildesortering

33 %

Avfall: Tiltak

Bleier er en stor del av restavfallet vårt. Vi vil i løpet av året se på muligheten for at barnehagen kjøper inn bleier. Dette vil sikre at vi kjøper miljømerkede bleier, og vil også lette arbeidsmengden for de ansatte.

Vi oppfordrer foreldre til å bruke tøybleier, og informerer om tilskuddsløsningen til BiR.

Utslipp til luft og vann: Mål

Vi vil prøve å kutte ned på mengden såpe som blir brukt.

Utslipp til luft og vann: Planlagte tiltak

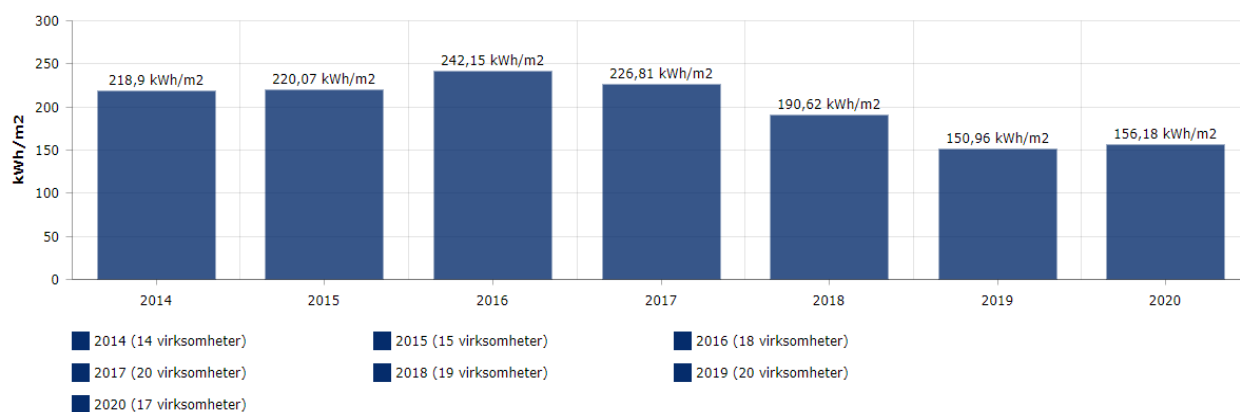
Vi vil fortsette å bruke miljømerkede produkter for å unngå skadelige utslipp fra

barnehagen. Vi ser at noen barn bruker mye såpe. Dette har vi satt fokus på.

Annet

Vi vil fortsette å ha miljøuker, og å være mye i skogen.

For hele Sammen – utvikling 2014-2020 – Eksempel; Energiforbruk:

Figur 19: Historisk utvikling over gjennomsnittlige energiforbruk per kvm per virksomhet

Med vennlig hilsen

Bård Johansen

Direktør, Trene Sammen